EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 13. 1. 2023
COM(2023) 11 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

o vykonávaní včelárskych programov

Obsah

1. ÚVOD 2
2. METODIKA 3
3. PREHĽAD VČELÁRSKEHO SEKTORA V EÚ 3
3.1. Výroba a ceny 3
3.2. Obchod 4
4. VYKONÁVANIE VNÚTROŠTÁTNYCH VČELÁRSKYCH PROGRAMOV 5
4.1. Právny základ 5
4.2. Ciele a opatrenia 6
4.3. Rozpočet EÚ na vnútroštátne včelárske programy a miera využitia 7
4.4. Pridelenie finančných prostriedkov EÚ jednotlivým členským štátom 8
4.5. Vynaložené výdavky podľa typu opatrenia 9
5. METÓDY NA URČENIE POČTU VČELSTIEV 11
6. VČELÁRSTVO V STRATEGICKÝCH PLÁNOCH SPP PO ROKU 2022 12
7. ZÁVER 13

1. ÚVOD

Hoci je sektor včelárstva v porovnaní s inými poľnohospodárskymi sektormi pomerne malý, jeho dôležitosť presahuje jeho rozmery. Neoceniteľným spôsobom prispieva k opeľovaniu plodín, ovocia a inej flóry, a takisto zabezpečuje produkciu medu a iných včelárskych výrobkov. V rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP) existuje niekoľko nástrojov na podporu sektoru včelárstva. Jedným z nich sú včelárske programy uvedené v nariadení (EÚ) č. 1308/2013[1] (nariadenie o spoločnej organizácii trhov, ďalej len „nariadenie o SOT“).

Podľa článku 225 písm. a) nariadenia o SOT má Komisia povinnosť každé tri roky predložiť Európskemu parlamentu a Rade správu o vykonávaní opatrení týkajúcich sa sektora včelárstva uvedených v článkoch 55, 56 a 57. Správa musí takisto obsahovať informácie o najnovšom vývoji systémov identifikácie včelstiev. Táto správa spĺňa požiadavky stanovené v článku 225 písm. a).

Správa sa týka vykonávania vnútroštátnych včelárskych programov na roky 2020 – 2022 vypracovaných na včelárske roky 2020 – 2022, ktoré prebiehajú od 1. augusta 2019 do 31. júla 2022, a ktoré boli oznámené Komisii do 15. marca 2019. Tieto programy boli následne v roku 2021 upravené, aby ich bolo možné predĺžiť do 31. decembra 2022 tak, ako sa to vyžaduje v článku 55 ods. 1 nariadenia o SOT a mení v prechodnom nariadení[2]. Táto zmena takisto viedla k zvýšeniu pridelených rozpočtových prostriedkov zo strany EÚ zo 40 miliónov EUR na 60 miliónov EUR[3] v roku 2021. Zvýšenie umožní hladký prechod od súčasných intervencií k budúcim intervenciám, ktoré sú súčasťou strategických plánov SPP. Táto správa sa netýka vykonávania počas predĺženého včelárskeho roku od 1. augusta 2021 do 31. decembra 2022. Úplnú správu o vykonávaní počas predĺženého roku bude možné pripraviť až na konci roku 2023, pretože platby prijímateľom sú predĺžené do 15. októbra 2023.

Toto je ôsma správa Komisie Európskemu parlamentu a Rade o vykonávaní včelárskych programov. Správa sa netýka všetkých aspektov včelárstva, zameriava sa na vykonávanie včelárskych programov. Zároveň však poskytuje krátky prehľad o sektore včelárstva v EÚ a informácie o podpore EÚ pre sektor včelárstva v rámci budúcich strategických plánov SPP.

EÚ poskytuje priamu podporu včelárskemu sektoru od roku 1997[4]. Dáva tak členských štátom možnosť vypracovať vnútroštátne programy pre sektor včelárstva. Cieľom týchto programov je zlepšiť všeobecné podmienky výroby a predaja včelárskych výrobkov, ako sú: med, materská kašička, peľ, propolis a včelí vosk.

---

[1] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1308/2013, ktorým sa vytvára spoločná organizácia trhov s poľnohospodárskymi výrobkami (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 671).

[2] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/2220 z 23. decembra 2020, ktorým sa stanovujú určité prechodné ustanovenia týkajúce sa podpory z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) a Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu (EPZF) v rokoch 2021 a 2022 a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1305/2013, (EÚ) č. 1306/2013 a (EÚ) č. 1307/2013, pokiaľ ide o zdroje a uplatňovanie v rokoch 2021 a 2022, a nariadenie (EÚ) č. 1308/2013, pokiaľ ide o zdroje a distribúciu tejto podpory v rokoch 2021 a 2022 (Ú. v. EÚ L 437, 28.12.2020, s. 1).

[3] Nariadenie Rady (EÚ, Euratom) 2020/2093 zo 17. decembra 2020, ktorým sa stanovuje viacročný finančný rámec na roky 2021 až 2027 (Ú. v. EÚ L 433 I, 22.12.2020, s. 11). Celková suma poskytnutá v rámci viacročného finančného rámca v súlade s Európskym poľnohospodárskym záručným fondom obsahuje zvýšenie na 60 miliónov EUR ročne na včelárske programy.

[4] Nariadenie Rady (ES) č. 1221/97 z 25. júna 1997, ktorým sa stanovujú všeobecné pravidlá pre uplatňovanie opatrení na zlepšenie výroby a predaja medu (Ú. v. ES L 173, 1.7.1997, s. 1).

Na financovaní včelárskych programov sa vo výške 50 % podieľa Európska únia a trvajú tri roky. Programy sú dobrovoľné, ale všetky členské štáty sa rozhodli zaviesť ich, čo poukazuje na veľký záujem členských štátov a na potreby sektora. Sektor bude od roku 2023 naďalej dostávať podporu v rámci povinných intervencií vo včelárstve, ktoré sú súčasťou nedávno schválených strategických plánov SPP. Členské štáty takisto môžu zvýšiť úroveň spolufinancovania z minimálnych 50 % na maximálnych 70 %.

2. METODIKA

Správa vychádza z týchto zdrojov informácií:

– Informácie, ktoré členské štáty oznámili v súlade s delegovaným nariadením Komisie (EÚ) 2015/1366, pokiaľ ide o pomoc v odvetví včelárstva[5] vrátane počtu včelstiev na ich území.

– Informácie, ktoré členské štáty oznámili v súlade s vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) 2015/1368, pokiaľ ide o pomoc v sektore včelárstva[6] vrátane výročných správ o vykonávaní stanovených v článku 10 uvedeného nariadenia. Tieto výročné správy obsahujú zhrnutie výdavkov (v eurách) vzniknutých v danom včelárskom roku, podľa jednotlivých opatrení, a výsledky každého vykonaného opatrenia na základe ukazovateľov výkonnosti. Tieto ukazovatele však nie sú harmonizované na úrovni EÚ a neslúžia na vyvodenie záverov v rámci tejto správy.

– Údaje o výrobe medu a medzinárodnom obchode z Eurostatu[7], databázy OSN Comtrade[8] a Organizácie OSN pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO)[9].

Podrobné grafy a súhrnné tabuľky o trhu s medom a o vnútroštátnych včelárskych programoch sú dostupné na webovom sídle Komisie Europa[10].

3. PREHĽAD VČELÁRSKEHO SEKTORA V EÚ

3.1. Výroba a ceny

Členské štáty v roku 2019 poskytli najnovšie dostupné údaje o výrobe a cenách v EÚ týkajúce sa rokov 2017 a 2018 v rámci vnútroštátnych včelárskych programov na roky 2020 – 2022. Členské štáty majú v roku 2023 poskytnúť podobné údaje o trhu za roky 2021 a 2022[11].

---

5 Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2015/1366 z 11. mája 2015, ktorým sa dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1308/2013, pokiaľ ide o pomoc v odvetví včelárstva (Ú. v. EÚ L 211, 8.8.2015, s. 3 – 6).

6 Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2015/1368 zo 6. augusta 2015, ktorým sa stanovujú pravidlá uplatňovania nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1308/2013, pokiaľ ide o pomoc v sektore včelárstva (Ú. v. EÚ L 211, 8.8.2015, s. 9 – 16).

7 https://ec.europa.eu/eurostat.

8 https://comtrade.un.org/.

9 http://www.fao.org/home/en/.

10 https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/animals-and-animal-products/animal-products/honey_sk.

11 V súlade s požiadavkami stanovenými v článku 15 ods. 3 vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) 2022/1475 zo 6. septembra 2022, ktorým sa stanovujú podrobné pravidlá vykonávania nariadenia

Výroba

Údaje za rok 2018 oznámené v roku 2019 v rámci programov na roky 2020 – 2022 ukazujú, že v EÚ bolo približne 17,3 milióna včelstiev, ktoré riadilo 615 058 včelárov. Počet včelstiev sa odvtedy zvýšil na 18,9 milióna v roku 2020 a na 20 miliónov včelstiev v roku 2021. Najnovšie údaje z roku 2018 o počte včelárov takisto poukazujú na značný nárast od roku 2016, kedy bolo v rámci programov na roky 2017 – 2019 nahlásených 568 194 včelárov. Treba však poznamenať, že neexistuje harmonizovaný spôsob vymedzenia pojmu včelár, ani na to, ako odhadnúť počet včelárov, takže zmena tohto počtu nepoukazuje nevyhnutne na všeobecný trend v tomto sektore.

Keďže údaje o výrobe hlásené členskými štátmi, ktoré boli uvedené v predchádzajúcej správe zo 17. decembra 2019[12], od roku 2018 chýbajú, táto správa vychádza z údajov FAO. Podľa týchto údajov Európska únia v roku 2020 vyrobila 217 864 ton medu, čím sa EÚ stala druhým najväčším výrobcom medu po Číne so 458 100 tonami. Od roku 2018 klesla výroba v Únii z 258 610 ton o približne 16 %. EÚ nevyrába dostatok medu na to, aby pokryla dopyt na trhu. V roku 2020 dosahovala sebestačnosť na úrovni približne 60 %[13], t. j. na podobnej úrovni ako v roku 2018. Hlavným dodávateľom dovážaného medu v roku 2020 bola Ukrajina (31 % dovozu), po ktorej nasleduje Čína (21 % dovozu).

Ceny

Podľa najnovších dostupných údajov za rok 2018 poskytnutých členskými štátmi bola v EÚ priemerná cena za zmiešaný kvetový med 6,46 EUR/kg v mieste výroby a 3,79 EUR/kg, ak sa med predáva nebalený u veľkoobchodníka. Ceny medu sa výrazne líšia v jednotlivých členských štátoch v závislosti od kvality a miesta predaja. V porovnaní s číslami poskytnutými za rok 2015 sa priemerná cena medu takmer nezmenila. Priemerné výrobné náklady sa však zvýšili z 3,21 EUR/kg v roku 2015 na 3,90 EUR/kg v roku 2018, čo malo pravdepodobne za následok nižší zisk na vyrobený kilogram medu. Keďže členské štáty nepodávajú správy o tom, koľko medu sa predáva ako nebalený med, a koľko v mieste výroby, je ťažké vypočítať ziskovosť výrobcov.

3.2. Obchod[14]

Dovoz

EÚ je v produkcii medu sebestačná iba na 60 %. V roku 2021 sa do EÚ doviezlo 173 403 ton medu s celkovou hodnotou 406,1 milióna EUR. EÚ je po Severnej Amerike druhým najväčším svetovým dovozcom medu a jej hlavným dodávateľom je Ukrajina. Od roku 2019 sa dovoz z Ukrajiny do EÚ zvýšil zo 44 523 ton v roku 2019 na 53 777 ton v roku 2021. V tom istom období sa dovoz z Číny, druhého najväčšieho dodávateľa do EÚ, takisto zvýšil zo 45 108 ton na 48 109 ton, zatiaľ čo dovoz z Argentíny a Mexika ako tretieho a štvrtého najväčšieho dodávateľa sa v roku 2019 znížil z 21 269 ton a 18 205 ton na 14 396 ton a 15 486 ton v roku 2021.

Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/2115, pokiaľ ide o hodnotenie strategických plánov SPP a poskytovanie informácií na účely monitorovania a hodnotenia (Ú. v. EÚ L 232, 7.9.2022, s. 8).

12 COM_COM(2019) 0635_SK.pdf (europa.eu).

13 Miera sebestačnosti = výroba v EÚ/(výroba + dovoz – vývoz).

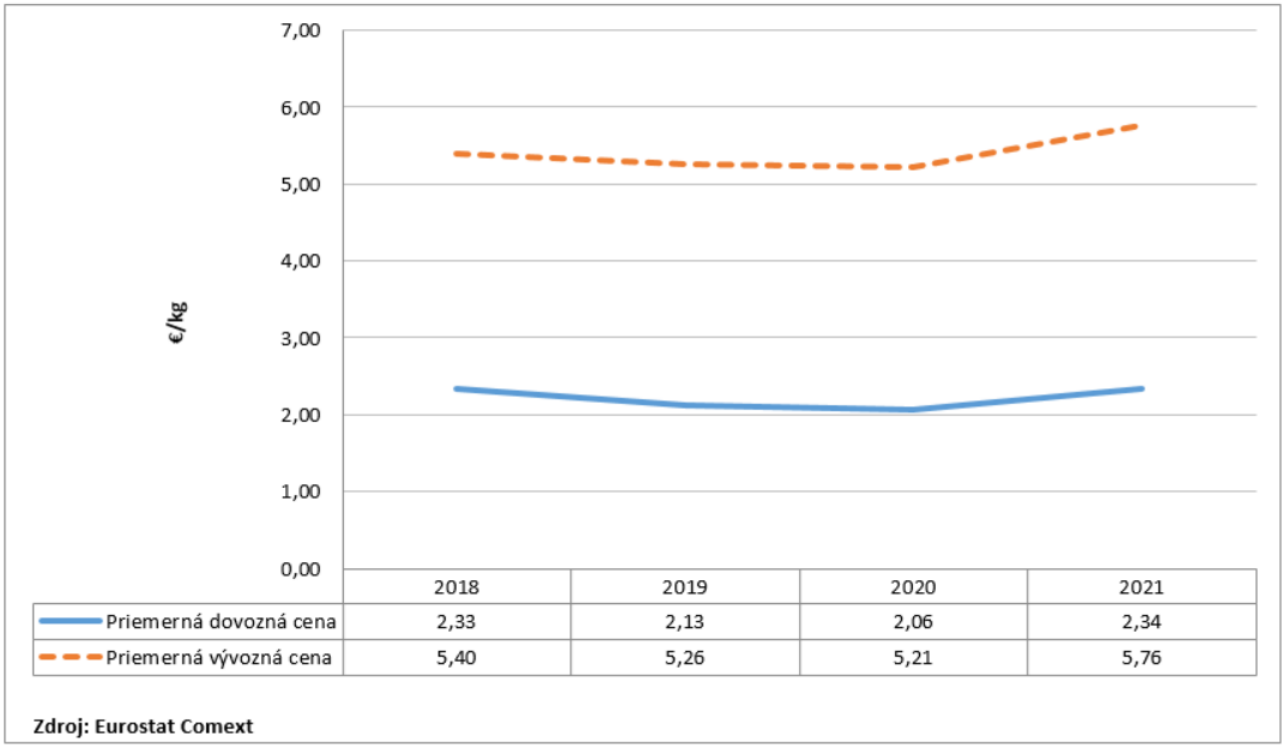
14 Zdroj údajov o obchode: Eurostat Comext, https://trade.ec.europa.eu/tradehelp/statistics.

Med dovážaný z tretích krajín je zvyčajne lacnejší ako med vyrábaný v EÚ a v roku 2021 bola priemerná dovozná cena 2,34 EUR/kg.

Vývoz

Objem vývozu medu z EÚ je v porovnaní s dovozom oveľa nižší. V roku 2021 sa z EÚ vyviezlo 25 421 ton medu s celkovou hodnotou 146,4 milióna EUR, čo predstavuje približne 15 % objemu dovozu do EÚ. Hlavnými trhmi pre med z EÚ sú Spojené kráľovstvo, Švajčiarsko, Saudská Arábia, Spojené štáty americké a Japonsko. V roku 2021 bola priemerná vývozná cena 5,76 EUR/kg.

Graf 1: Priemerné ceny medu dovážaného do EÚ a vyvážaného z EÚ

	2018	2019	2020	2021
Priemerná dovozná cena	2,33	2,13	2,06	2,34
Priemerná vývozná cena	5,40	5,26	5,21	5,76

Zdroj: Eurostat Comext

4. VYKONÁVANIE VNÚTROŠTÁTNYCH VČELÁRSKYCH PROGRAMOV

4.1. Právny základ

Právnym základom pre vnútroštátne včelárske programy vo včelárskych rokoch 2020 – 2022 sú články 55 až 57 nariadenia o SOT, doplnené:

– delegovaným nariadením Komisie (EÚ) 2015/1366, ktoré bolo zmenené delegovaným nariadením Komisie (EÚ) 2021/580[15] a
– vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) 2015/1368, ktoré bolo zmenené delegovaným nariadením Komisie (EÚ) 2021/166[16].

[15] Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2021/580 z 1. februára 2021, ktorým sa mení delegované nariadenie (EÚ) 2015/1366, pokiaľ ide o základ pre prideľovanie finančného príspevku v odvetví včelárstva (Ú. v. EÚ L 124, 12.4.2021, s. 1).

Programy na včelárske roky 2020 – 2022 a ich financovanie boli schválené prostredníctvom vykonávacieho rozhodnutia Komisie (EÚ) 2019/974 z 12. júna 2019[17]. Tieto programy boli v roku 2021 zmenené, aby ich bolo možné predĺžiť do konca roku 2022 a zvýšiť ich ročný rozpočet zo 40 miliónov EUR na 60 miliónov EUR (pokiaľ ide o príspevok EÚ). Zmenené programy boli schválené prostredníctvom vykonávacieho rozhodnutia Komisie (EÚ) 2021/974 z 9. júna 2021[18].

4.2. Ciele a opatrenia

Hlavným cieľom programov je zlepšiť všeobecné podmienky produkcie včelárskych výrobkov a ich uvádzania na trh v EÚ. Reforma SPP z roku 2013 priniesla zmeny programov s cieľom prispôsobiť oprávnené opatrenia potrebám sektora a zlepšiť prideľovanie prostriedkov z rozpočtu EÚ prostredníctvom zlepšenia metód, ktoré členské štáty používajú na stanovenie počtu včelstiev na svojom území. Oprávnené opatrenia pre programy na roky 2020 – 2022 nadväzujú na rovnaké opatrenia, aké boli k dispozícii pre programy na roky 2017 – 2019, a ktoré sú opísané ďalej.

a) **Technická pomoc včelárom a včelárskym organizáciám:** členské štáty využívajú toto opatrenie na financovanie odbornej prípravy, organizovanie kurzov a tlač vzdelávacích brožúr, ako aj na nákup technického zariadenia na výrobu a prvotné spracovanie medu a na osobitnú podporu mladých včelárov.

b) **Boj proti škodcom a chorobám včelstiev, predovšetkým varoáze:** rozsah pôsobnosti tohto opatrenia sa už v predchádzajúcom programe rozšíril z varoázy na boj proti iným škodcom a chorobám včelstiev, ako sú napr. ázijský sršeň (*Vespa velutina*) alebo blyskáčik úľový (*Aethina tumida*). Väčšina programov sa však naďalej zameriava na boj proti varoáze prostredníctvom podpory činností, ktorých cieľom je zníženie parazitnej záťaže, a informovaním včelárov o potrebe boja proti kliešťikom včelím a jeho metódach.

c) **Racionalizácia sezónneho presunu včelstiev:** podpora činností, ktoré pomáhajú pri riadení presunu včelstiev, ako práca na identifikovaní včelstiev a nosných konštrukcií, správa registra sezónneho presunu včelstiev, investovanie do materiálu a zariadenia, ktoré uľahčujú sezónny presun včelstiev a mapovanie rôznych druhov kvetov.

d) **Opatrenia na podporu laboratórií na analýzu včelárskych výrobkov s cieľom pomôcť včelárom uvádzať výrobky na trh a zvyšovať ich hodnotu:** v rozsahu pôsobnosti tohto opatrenia (aj keď slúži najmä na financovanie analýzy fyzikálno-chemických vlastností medu) sú aj iné

---

16 Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2021/166 z 10. februára 2021, ktorým sa mení vykonávacie nariadenie (EÚ) 2015/1368, pokiaľ ide o predĺženie vnútroštátnych programov v sektore včelárstva (Ú. v. EÚ L 48, 11.2.2021, s. 1).

17 Vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2019/974 z 12. júna 2019, ktorým sa schvaľujú vnútroštátne programy na zlepšenie výroby včelárskych výrobkov a ich uvádzania na trh predložené členskými štátmi podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1308/2013 [oznámené pod číslom C(2019) 4177], (Ú. v. EÚ L 157, 14.6.2019, s. 28 – 30).

18 Vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2021/974 z 9. júna 2021, ktorým sa schvaľujú vnútroštátne programy na zlepšenie výroby včelárskych výrobkov a ich uvádzania na trh predložené členskými štátmi podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1308/2013 [oznámené pod číslom C(2021) 4021], (Ú. v. EÚ L 215, 17.6.2021, s. 37).

včelárske výrobky[19], ako materská kašička, peľ, propolis alebo včelí vosk. Tieto informácie včelárom umožňujú výrobky lepšie uvádzať na trh a zvyšovať ich cenu.

e) **Opatrenia na podporu obnovenia stavu včelstiev:** toto opatrenie pomáha pokryť straty včiel, v dôsledku čoho sa zabráni poklesu výroby. Finančné prostriedky sa používajú hlavne na nákup včelích kolónií, kráľovien alebo nových úľov a na podporu produkcie včelích kráľovien, najmä ich pôvodných druhov.

f) **Spolupráca so špecializovanými orgánmi na vykonávanie programov aplikovaného výskumu v oblasti chovu včiel a včelárskych výrobkov:** toto opatrenie poskytuje členským štátom možnosť podporovať konkrétne výskumné projekty zamerané na zlepšovanie chovu včiel, výroby alebo kvality medu a na šírenie výsledkov takýchto projektov.

g) **Monitorovanie trhu:** pomocou tejto podpory sa financuje monitorovanie včelárskych výrobkov a cien s cieľom zlepšovať podmienky výroby a podporovať vnútroštátne stratégie na monitorovanie situácie na trhu.

h) **Zvyšovanie kvality výrobkov s cieľom využiť potenciál výrobkov na trhu:** tieto prostriedky slúžia na podporu činností smerujúcich k využitiu trhového potenciálu medu a iných včelárskych výrobkov.

4.3. Rozpočet EÚ na vnútroštátne včelárske programy a miera využitia

Finančné prostriedky EÚ určené pre včelársky sektor sa zvýšili z 36 miliónov EUR ročne na včelárske programy na roky 2017 – 2019 na 40 miliónov EUR[20] ročne na včelárske programy na roky 2020 – 2022. V roku 2021 došlo k zmene, aby bolo možné predĺžiť ich trvanie a od roku 2021 zvýšiť pridelený rozpočet na 60 miliónov EUR.

Príspevok EÚ na včelárske programy zodpovedá 50 % výdavkov vynaložených členskými štátmi. Počas včelárskych rokov 2020 – 2022 boli na vnútroštátne včelárske programy v EÚ k dispozícii finančné prostriedky vo výške 318,9 milióna EUR[21], čo je o 48 % viac, ako v rokoch 2017 – 2019. Jedna polovica predstavuje príspevok EÚ a druhá polovica spolufinancovanie členských štátov.

Napriek tomu, že finančné prostriedky neboli plne využité, miera čerpania bola v rokoch 2019 a 2020 relatívne vysoká, zatiaľ čo v roku 2021 podstatne klesla. Pokles miery využitia v roku 2021 sa dá vysvetliť podstatným navýšením pridelených rozpočtových prostriedkov a zmenou programov, ktorá prišla neskoro na to, aby sa prostriedky stihli plne využiť, keďže zmeny boli oznámené v marci 2021 a schválené v júni 2021. Napriek tomu, že členské štáty boli v roku 2020 o pripravovaných zmenách informované, a bolo im odporučené, aby v roku 2021 maximalizovali čerpanie finančných prostriedkov, viaceré členské štáty mali problémy s využitím navýšených finančných prostriedkov, najmä tie, ktorým bolo pridelené podstatne vyššie financovanie ako v roku 2019. Zatiaľ čo v roku 2020 bola miera čerpania v prípade 21 členských štátov 80 % a viac, a len 6 členských štátov vyčerpalo menej ako 80 %, v roku 2021 malo mieru čerpania vyššiu ako 80 % iba 11 členských

[19] Včelárske výrobky, na ktoré sa vzťahujú včelárske programy, sú uvedené v časti XXII prílohy I k nariadeniu (EÚ) č. 1308/2013 a patria medzi ne med, materská kašička, propolis a včelí vosk.

[20] Celkové príspevky EÚ v rámci EÚ28 vrátane Spojeného kráľovstva.

[21] Celková suma v rámci EÚ27 bez Spojeného Kráľovstva.

štátov a 16 štátov vyčerpalo menej ako 80 %. Tabuľka 1 sumarizuje financovanie z prostriedkov EÚ a mieru plnenia včelárskych programov na roky 2020 – 2022 a vo včelárskom roku 2019 (dáta za tento rok neboli k dátumu zverejnenia poslednej správy 17. decembra 2019 k dispozícii).

Tabuľka 1: Finančné prostriedky EÚ a miera ich využitia na včelárske programy

Finančné prostriedky EÚ na:	Včelársky rok 2019 Programy na roky 2017 – 2019	Včelársky rok 2020 Programy na roky 2020 – 2022	Včelársky rok 2021 Programy na roky 2020 – 2022	Včelársky rok 2022 Programy na roky 2020 – 2022	Rozpočtový rok 2023 na intervencie vo včelárstve v rámci strategických plánov SPP na január až október 2023
v EUR	36 000 000	39 441 410[22]	60 000 000	60 000 000	60 000 000[23]
Suma finančných prostriedkov EÚ v EUR využitých členskými štátmi*	33 757 308	35 947 262	46 772 973	oznámi sa do 31. decembra 2023	oznámi sa do 15. júna 2024
Miera plnenia	94 %	91 %	78 %		

**Zdroj: Výročné správy členských štátov o vykonávaní predložené v súlade s článkom 10 nariadenia (EÚ) 2015/1368.*

4.4. Pridelenie finančných prostriedkov EÚ jednotlivým členským štátom

Pravidlá výpočtu pridelených príspevkov EÚ na včelárske programy stanovené v článku 4 delegovaného nariadenia Komisie (EÚ) 2015/1366 sú založené na podiele včelstiev nahlásených jednotlivými členskými štátmi, ktoré sa programu zúčastňujú, a zároveň na minimálnom príspevku EÚ vo výške 25 000 EUR na program. Ak však členský štát požiada o menej prostriedkov, než na čo má nárok na základe svojho podielu včelstiev, zostávajúce finančné prostriedky EÚ sa môžu rozdeliť medzi iné členské štáty, ktoré požiadali o viac prostriedkov, než zodpovedá ich teoretickému podielu finančných prostriedkov.

V súlade s článkom 4 nariadenia (EÚ) 2015/1366 sa prideľovanie finančných prostriedkov EÚ na včelárske programy na roky 2020 – 2022 ohlásené v roku 2019 vykonalo na základe počtu včelstiev, ktoré členské štáty oznámili v rokoch 2017 a 2018. Od roku 2021 boli zvýšené príspevky EÚ prideľované v súlade s prílohou 10 k nariadeniu o strategických plánoch SPP [nariadenie (EÚ) 2021/2115][24]. Pridelené prostriedky boli vypočítané na základe počtu včelstiev, ktoré členské štáty

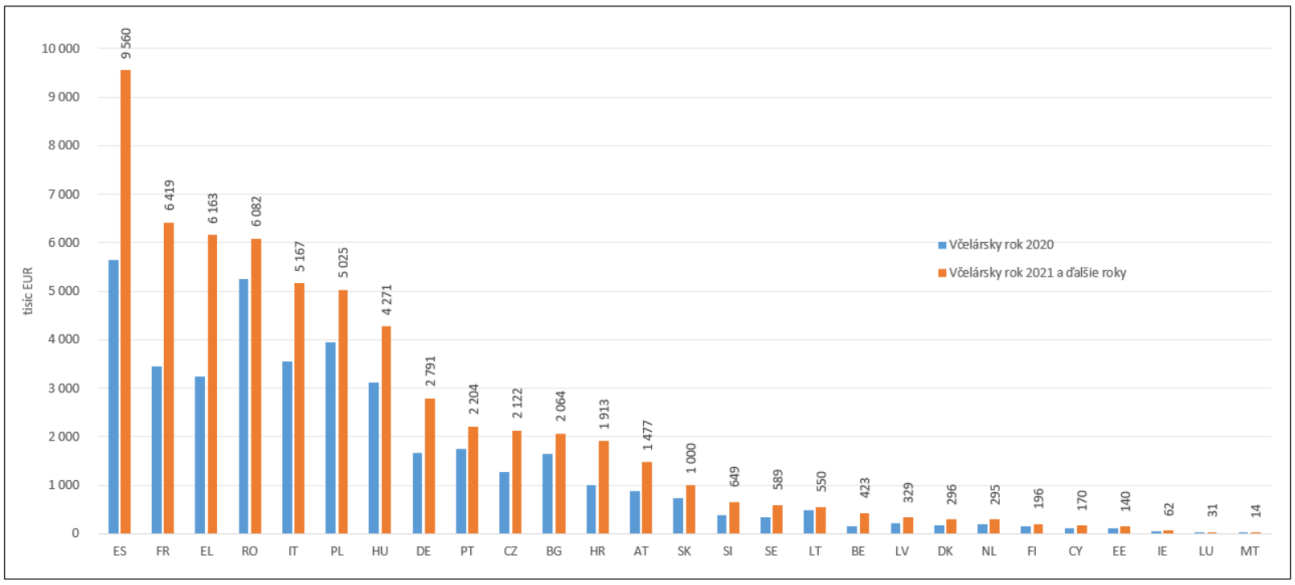
[22] Príspevok EÚ v rámci EÚ27 bez Spojeného Kráľovstva.

[23] Podľa vysvetlenia v oddiele 6 môže byť rozpočet na rozpočtový rok 2023 takisto použitý na platbu za opatrenia vykonané od 1. augusta 2022 do 31. decembra 2022.

[24] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/2115 z 2. decembra 2021, ktorým sa stanovujú pravidlá podpory strategických plánov, ktoré majú zostaviť členské štáty v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky (strategické plány SPP) a ktoré sú financované z Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu (EPZF)

oznámili v roku 2013 vo včelárskych programoch na roky 2014 – 2016, a ktoré boli upravené žiadosťami o financovanie v programovom období 2017 – 2019[25].

Graf 2: Pridelenie finančného príspevku EÚ jednotlivým členským štátom na včelárske roky 2020 – 2022

Zdroj: Vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2019/974 (na rok 2020) a vykonávacie rozhodnutie Komisie 2021/974 (na roky 2021 a 2022).

4.5. Vynaložené výdavky podľa typu opatrenia

V súlade s článkom 10 nariadenia 2015/1368 majú členské štáty každý rok do 15. marca Komisii predložiť výročnú správu o vykonávaní týkajúcu sa predchádzajúceho včelárskeho roka. Prvé dve výročné správy týkajúce sa včelárskych rokov 2020[26] a 2021[27] boli predložené v rokoch 2021 a 2022. Rozdelenie výdavkov podľa typu opatrenia vo včelárskom roku 2021 je znázornené na koláčovom grafe (*graf 3*). Graf 4 na porovnanie predstavuje podobné členenie podľa typu opatrení vo včelárskom roku 2020 a ukazuje, že celkové rozdelenie merané v percentách bolo podobné.

V roku 2021 získali dve opatrenia (**technická pomoc** a **boj proti škodcom včelstiev**) spolu 54 % dostupných finančných prostriedkov. V roku 2020, podobne ako v predchádzajúcich rokoch, bol celkový podiel týchto opatrení takmer 60 %. Odráža to pretrvávajúcu potrebu zlepšenia zručností včelárov a investícií do včelárskeho zariadenia, na ktorých podporu slúži opatrenie A (technická pomoc), a včelárskych postupov s cieľom bojovať proti chorobám a škodcom včelstiev, na ktorých podporu slúži opatrenie B (boj proti škodcom včelstiev).

a Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV), a ktorým sa zrušujú nariadenia (EÚ) č. 1305/2013 a (EÚ) č. 1307/2013 (Ú. v. EÚ L 435, 6.12.2021, s. 1).

25 Článok 1 delegovaného nariadenia Komisie (EÚ) 2021/580.

26 Obdobie od 1. augusta 2019 do 31. júla 2020.

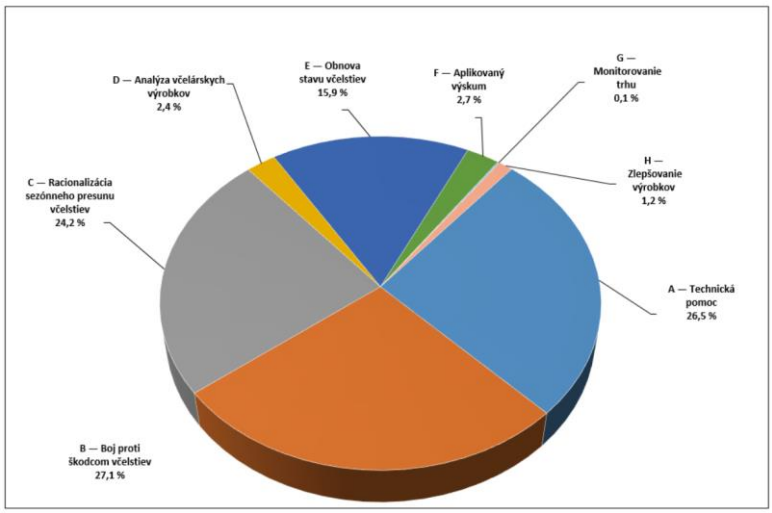
27 Obdobie od 1. augusta 2020 do 31. júla 2021.

Podobne ako v predchádzajúcich rokoch boli dvoma ďalšími najpopulárnejšími opatreniami **racionalizácia sezónneho presunu včelstiev** a **obnovovanie stavu včelstiev**, na ktoré pripadlo 40 % celkových výdavkov v členských štátoch v roku 2021 a 34 % v roku 2020. V niekoľkých členských štátoch je sezónny presun včelstiev nevyhnutným včelárskym postupom, ktorý je potrebný na pokrytie vyživovacích potrieb medonosných včiel počas celej včelárskej sezóny a poskytovanie opeľovacích služieb.

Opatrenia zamerané na **aplikovaný výskum** a **analýzu medu** sa umiestnili na 5. a 6. mieste, čo sa týka podpory, a získali 2,7 % a 2,4 % finančných prostriedkov dostupných v roku 2021.

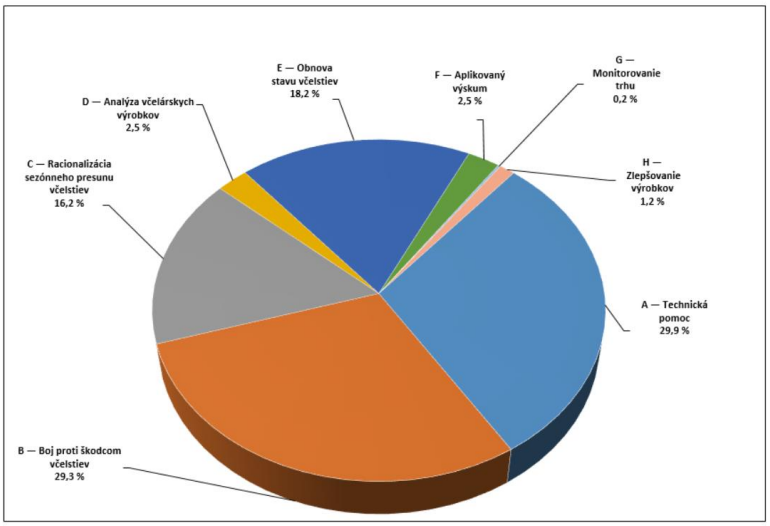
Na opatrenia na podporu **zvyšovania kvality produktov** a **monitorovanie trhu,** ktoré boli prvýkrát uvedené v programe na roky 2017 – 2019, plynuli v roku 2020 aj v roku 2021 spolu menej ako 2 % finančných prostriedkov.

Graf 3: Výdavky v percentách podľa opatrenia počas včelárskeho roka 2021

Zdroj: Výročná správa členských štátov o vykonávaní za rok 2021.

Graf 4: Výdavky v percentách podľa opatrenia počas včelárskeho roka 2020

Zdroj: Výročná správa členských štátov o vykonávaní za rok 2020.

5. METÓDY NA URČENIE POČTU VČELSTIEV

Podľa článku 3 delegovaného nariadenia Komisie (EÚ) 2015/1366 musia od roku 2017 členské štáty, ktoré predkladajú včelárske programy, Komisii každý rok oznámiť počet včelstiev na ich území pripravených na prezimovanie. Okrem toho podľa článku 2 uvedeného nariadenia musia členské štáty mať spoľahlivú metódu na určenie počtu týchto včelstiev, ktorá musí byť opísaná v ich včelárskom programe. Toto delegované nariadenie bolo schválené v roku 2015 na základe splnomocnenia udeleného v článku 56 ods. 1 písm. b) a stanovil sa ním základ na prideľovanie finančného príspevku EÚ na včelárske programy členských štátov na základe celkového počtu včelstiev.

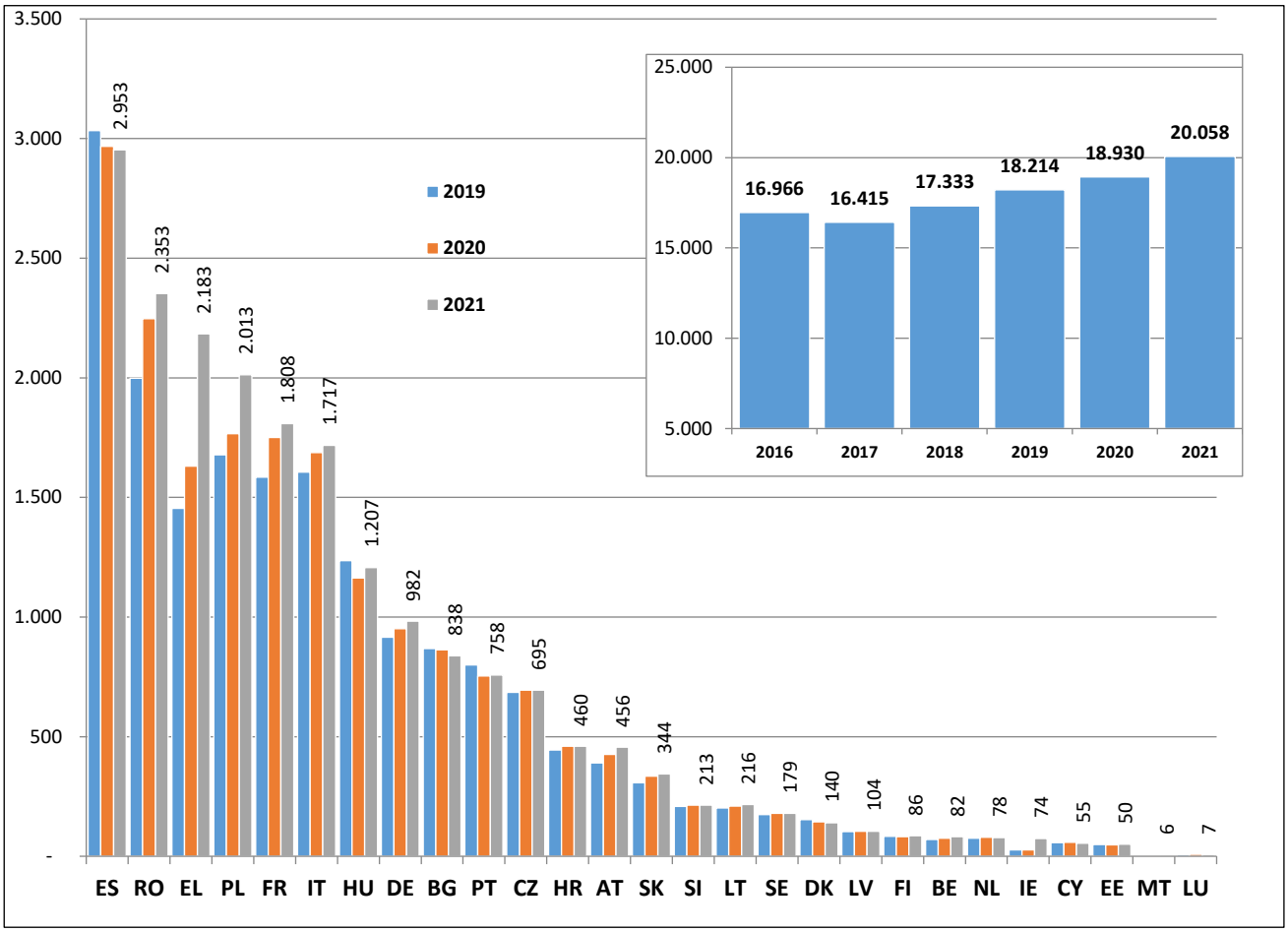
Bolo takisto ustanovené vymedzenie pojmu včelstvo ako „*...jednotky obsahujúcej kolóniu včiel medonosných, ktorá sa používa na výrobu medu, iných včelárskych výrobkov alebo včelieho plemenného materiálu, a všetky prvky potrebné na jej prežitie*“.

Napriek tomu, že ročné financovanie členských štátov v strategických plánoch SPP už nebude založené na počte oznámených včelstiev, je stále dôležité poznať počet včelstiev v členských štátoch. Táto informácia je nevyhnutná na sledovanie vývoja v tomto sektore, hodnotenia vplyvu finančnej podpory a na informovanie občanov EÚ. V rámci budúcich plánov SPP a v súlade s článkami 36 až 38 nariadenia (EÚ) 2022/126[28] sú členské štáty povinné do svojich strategických plánov zahrnúť opis metódy používanej na určenie počtu včelstiev pripravených na prezimovanie a nahlásiť počet včelstiev do 15. júna každého roku. Metódy na počítanie včelstiev nahlásené členskými štátmi v rámci programov na roky 2021 – 2022 a strategické plány sa v porovnaní s predchádzajúcimi metódami z programov na roky 2017 – 2019 nahlásenými v predchádzajúcej správe zo 17. decembra 2019 veľmi nezmenili.

Vzhľadom na to, že pre tieto záležitosti pred uplatňovaním uvedeného delegovaného aktu neplatilo žiadne harmonizované pravidlo, počet včelstiev oznámený pred jeho uplatňovaním v roku 2017 sa nemôže priamo porovnávať s počtom včelstiev oznámeným po 15. marci 2017. Z dlhodobého historického vývoja však vyplýva, že počet včelstiev v Európskej únii sa z roka na rok zvyšuje, tak ako je to ukázané na grafe 5. Tento pozitívny vývoj je viditeľný vo všetkých členských štátoch.

[28] Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2022/126 zo 7. decembra 2021, ktorým sa dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/2115 o dodatočné požiadavky na určité typy intervencie stanovené členskými štátmi v ich strategických plánoch SPP na obdobie 2023 až 2027 podľa uvedeného nariadenia, ako aj o pravidlá týkajúce sa pomeru pre normu dobrého poľnohospodárskeho a environmentálneho stavu 1 (norma GAEC 1) (Ú. v. EÚ L 20, 31.1.2022, s. 52).

Graf 5: Vývoj počtu včelstiev v EÚ v tisíckach

Zdroj: Ročné oznámenia členských štátov o počtoch včelstiev pripravených na prezimovanie na ich území.

6. VČELÁRSTVO V STRATEGICKÝCH PLÁNOCH SPP PO ROKU 2022

Od roku 2023 bude podpora sektoru včelárstva udeľovaná prostredníctvom intervencií vo včelárstve, ktoré sú súčasťou vnútroštátnych strategických plánov SPP. Zatiaľ čo podľa nariadenia o SOT bolo zavedenie včelárskych programov v členských štátoch dobrovoľné, od roku 2023 bude ich zavedenie povinné. Zahrnutím včelárstva do plánov SPP sa zvýši viditeľnosť sektora a zabezpečí sa zohľadnenie jeho prínosu k celkovým cieľom spoločnej poľnohospodárskej politiky.

Financovanie intervencií vo včelárstve vymedzené v prílohe X k nariadeniu o strategických plánoch SPP zostane v rokoch 2023 až 2025 nezmenené vo výške 60 miliónov EUR na rozpočtový rok. Rozpočet na rok 2023 pokryje intervencie vo včelárstve zavedené v rámci strategických plánov (a vyplácané v období od 1. januára 2023 do 15. októbra 2023) a včelárske opatrenia zavedené od 1. augusta 2022 do 31. decembra 2022 v rámci súčasných včelárskych programov (a vyplácané v období od 16. októbra 2022 do 15. októbra 2023). Podobne bude finančné krytie na nasledujúce rozpočtové roky kryť výdavky na intervencie vo včelárstve zavedené v rámci strategických plánov,

ako aj akékoľvek zostatkové výdavky na včelárske opatrenia zavedené v rámci súčasných včelárskych programov. Niektoré členské štáty použijú finančné zdroje na rok 2023 na platbu za opatrenia vykonané počas posledných piatich mesiacov roku 2022, tak ako to avizovali v strategických plánoch. Ďalšou zmenou, ktorá sa zavádza v strategických plánoch, je možnosť členských štátov zvýšiť mieru spolufinancovania z povinného minima 50 % na 70 % a tým navýšiť rozpočet. Tri členské štáty si zvolili túto možnosť (Bulharsko, Taliansko a Luxembursko), ostatné štáty zostanú pri povinnej minimálnej miere spolufinancovania vo výške 50 %.

Pri stanovovaní intervencií vo včelárstve na roky 2023 – 2027 v rámci strategického plánu musia členské štáty sledovať aspoň jeden zo špecifických cieľov SPP [článok 6 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2021/2115].

Podobne ako pri súčasných programoch bude podpora pre včelárstvo poskytovaná prostredníctvom množstva intervencií navrhnutých členskými štátmi v spolupráci so zástupcami organizácií z oblasti včelárstva. Členské štáty si môžu vybrať z ďalej uvedených siedmych typov intervencií podľa článku 55 nariadenia (EÚ) 2021/2115, ktoré vychádzajú z predchádzajúcich opatrení podľa nariadenia o SOT a rozširujú rozsah pôsobnosti poskytovanej podpory. Sú to:

a) poradenské služby, technická pomoc, odborná príprava, informácie a výmena najlepších postupov, a to aj prostredníctvom vytvárania sietí pre včelárov a včelárske organizácie;

b) investície do hmotných a nehmotných aktív, ako aj ďalšie činnosti vrátane činností zameraných na:

i) boj proti škodcom a chorobám včelstiev, predovšetkým proti varoáze;
ii) zabraňovanie škodám spôsobeným nepriaznivými poveternostnými udalosťami a na podporu vývoja a využívania postupov hospodárenia prispôsobených meniacim sa klimatickým podmienkam;
iii) obnovenie stavu včelstiev v Únii vrátane šľachtenia včiel;
iv) racionalizáciu sezónneho presunu včelstiev;

c) činnosti na podporu laboratórií na analýzu včelárskych výrobkov, úbytku včiel alebo poklesov produktivity a látok, ktoré môžu byť pre včely toxické;

d) činnosti na zachovanie alebo zvýšenie existujúceho počtu včelstiev v Únii vrátane šľachtenia včiel;

e) spolupráca so subjektmi špecializovanými na vykonávanie výskumných programov v oblasti včelárstva a včelárskych výrobkov;

f) propagácia, komunikácia a marketing vrátane činností na monitorovanie trhu a činností zameraných najmä na zvyšovanie informovanosti spotrebiteľov o kvalite včelárskych výrobkov;

g) činnosti na zvýšenie kvality výrobkov.

7. ZÁVER

Dôležitosť podpory sektoru včelárstva si uvedomujú všetci v EÚ, od inštitúcií EÚ, národných a regionálnych orgánov až po širokú verejnosť. Všetky členské štáty v minulých rokoch uskutočňovali včelárske programy v úzkej spolupráci so sektorom a jeho zástupcami napriek tomu, že programy boli dobrovoľné. Zahrnutím podpory včelárstva do strategických plánov SPP ako

zložky povinnej pre všetky členské štáty sa podčiarkuje dôležitosť sektora a uznáva sa tým jeho prínos ku špecifickým cieľom SPP, najmä ku zvyšovaniu biodiverzity a zachovaniu biotopov. Vedie to takisto k uznaniu cennej podpory poskytovanej prostredníctvom týchto programov pri riešení narastajúcich výziev pre včelárstvo, ktoré navyše komplikuje zmena klímy.

Škála opatrení sa v priebehu rokov zväčšila, najmä zavedením najnovších typov intervencií v nariadení o strategických plánoch SPP. Tieto intervencie rozširujú a zlepšujú predchádzajúce opatrenia a poskytujú širší rozsah pôsobnosti možných činností s cieľom plniť potreby sektoru v členských štátoch. Zároveň by výrazné zvýšenie financovania od roku 2021 a rozsah pôsobnosti poskytnutý členským štátom na zvýšenie ich vlastného spolufinancovania mali poskytnúť sektoru zdroje potrebné na zlepšenie výroby a uvedenia včelárskych výrobkov na trh a zároveň uspokojiť rozmanité potreby včelárov v celej EÚ. To je dobrým znamením pre pokračujúce vysoké využívanie dostupných finančných prostriedkov vo všetkých členských štátoch.

Dobrým indikátorom pozitívneho vplyvu týchto programov na sektor je počet včelstiev, ktorý sa medziročne zvyšuje. Nie je však vždy sprevádzaný zvyšovaním výroby, ktorá je okrem iného vo veľkej miere závislá od klimatických podmienok. Celková ziskovosť sektoru závisí aj od toho, či sa včelárom za ich produkty platí spravodlivá cena. Priemerná cena medu v EÚ sa za posledné roky príliš nezvýšila, zatiaľ čo výrobné náklady stúpajú a ceny dovozu klesajú. Prekonanie týchto početných výziev si vyžaduje spoločné úsilie všetkých zainteresovaných. To len podčiarkuje potrebu pokračovať v podpore tohto sektoru, najmä vzhľadom na dôležitú úlohu včiel pre poľnohospodárstvo a životné prostredie.